

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Egész évre 10 ft — kr.
Félévre 5 „ — „
Negyedévre 3 „ — „
Egy órára 1 „ — „
Egyes szám ára 4 kr.

Felolvasó szerkesztő: **Dr. Nagy Zsigmond.**
Kiadók: **Hoffmann és Társa.**

Hirdetési díj:

Négy hasábos petit sorért 5 kr. Nagyobb terjedelmű és többszöri hirdetések alkuszorint jutányos áron vezetnek fel. Bélyeg-díj minden külön beiktatásért 30 kr.

„Katholikus Autonomia,” „kongrua” és „állami dotatio.”

II.

A róm. kath. egyháznak is van történelmi joga; van uralma is, mert államvallás volt, sőt ha elvileg nincs is államvallás már hazánkban, — gyakorlatban a r. kath. vallás ma is az. Nem kell kommentálnunk.

A r. kath. egyházat I. István, s azután a többi királyaink nagy javadalmakkal látták el, s főpatronusává lettek annak. Mig ez a vagyon a r. kath. egyház kezében van: áll a patronatus, áll az államfő pátrónusi joga is. Ezt biztosította magának I. István király; elismerte a magyar király jogát II. Silyveszter pápa is. Fentartották régi királyaink; meg van még mai napság is. A patronizált egyháznak ha másként alakul az államhoz való viszonya, mint a nem pátrónizáltak az alkalmasint legalább is következtetés. Nincs mit panaszkodnia jogesorbóljáról. A mi az államé volt visszaveheti az állam: ha nem veszi vissza: megfelelő jogokat gyakorolhat.

Ha modern — emberi elidegenítellen jogoknál fogva a mai törvényhozás hazánk minden jó gyermekét részéti az egyenlő jogokban: ez nem azt teszi, hogy a r. kath. egyháznak nincs meg már ami megilleti, hanem csak azt, hogy más egyház is nyert már meg abból, ami joggal megilleti. És ha e jognyerést a r. kath. egyház a maga megörövidülésének tekintené, bizony nem állana a krisztusi magasztos elvek alapján, nem értené mi az a ker sztyén és embertestvérség, melyet az üdvözítő, világvallásának, — mely épen ezért *katholikus*, forrasztó — elvévé tett; de nem érezné a magyar testvériséget, — még a legkezdetelegesebb méltányosságot sem, mivel azt mégis csak be kell látnia, hogy a protestáns egyházak tulnyomóan magyar elenének ősei, már a honfoglalás és alapítás nagy munkájában — Árpádral részt vettek, a mikor még talán mindnyájan Hadurhoz kiáltoztak, azután a honmegtartás munkájából teljesítették részüket; a honviszteremtésében pedig nem hagyták felülmulatni magokat semmi vallásfelekezet tagjai által; mert a modern magyrr állam vezérő elvei a protestánsok hon — társadalmi evangéliumának szentháromságával a szabadság, egyenlőség és testvériség üdvözítő jel-szavával: „a haza mindenekelőtt” — szépen megegyeznek.

Ne is tessék attól félni, hogy a valódi, hitbéli meggyőződés által áthatott protestáns kezében az 1848: XX. t. cz.

beváltásával adandó állami dotáció költség-e eszköz legyen. Nekünk úgy látszik, hogy nem a protestáns hagyja magát a tekintélynek hódolatát járszalagán vezetni, hanem más — s azon egyház gyermeke, melyről jól mondja Laveleye E. hogy »áthátotta a türelmetlenség és zsarnokság szelleme«, a protestantizmus lerázván ezek igáját, nemcsak igazságot szolgáltat az elnyomott népeknek, hanem állandósítja a szabadságot és a közbékét, az összes polgárok lelkiismeretbeli érdekévé tevén azt »Kik számüzve« a tekintélyt a vallási társadalomból, számüzniök kellett a politikai társadalomból is. Ellenben a szerint az egyház szerint, mely megtartotta a gyónó széket, s mint engedelmes bünbánó gyónik — gyónatató atyja hatalma alatt áll — e felett aztán a pápa a legfőbb szuverén — »ha e felett meg a jezsuiták nem uralkodnak.« A ki így »egyháza« követelésének vak eszköze, az előtt az alkotmányos kormányforma képződés vagy csalás: vagy forradalomba megy ha nem aharja viselni a megalázó igát.

„Az alkotmányosság prot. földön természetesen fejlődik, mert szülőföldjén van; mig kath. talajban eretnek telepítés, melyet folyton fenyeget a papság, hacsak hatalma emelésére nem használhatja; így vagy a klerikálisok hamisítják meg, vagy a forradalmárok rombolják le“. Példáért, miért folyamodjunk a kath. államok történetéhez, mikor itt van hazánkban a „Néppárt“, mely e két szélsőségben utazik modern vagy legalább modern irányzatú államunkban.

A történet által megadott ismeretünk szerint mit is mondjunk tehát a katolikus autonomiáról?

Örömmel üdvözöljük, miként általában az autonomikus vallásfelekezetek tagjai mindnyájan a katolikus testvérek autonomiára törekvését; szabadabb léteket fuvallata indította meg ezt talán? Ha igen . . . egészséges autonomiában, csak a protestáns autonomiát, mint első-képet vehetik mintaképpül. De lehetséges e ez? Vajha az volna! . . . Nem tudjuk feltételezni.

Az iskola, az egyház, a vagyon szabad kezelése volna célja ez autonomiának?

Az iskola . . . kell hogy mint legfőbb államfentartási eszköz, a közoktatás közöltségen ellátott közügyé legyen; s így előbb-később az állam kezébe megy át, s megszűnik felekezeti ügy — tehát autonomia tárgya is lenni. Erről tehát nincs tovább mit szólnunk, mert teljes egyenjogusítás feltevése mellett, ha az állam saját vállára veszi az

iskolák fentartásának terhét, azt teszi ami kötelessége: beváltja az 1848. XX. t. cz. követelésének egyik tetemes részét.

Az egyház . . . a r. katolikusoknál örök változhatatlan dogmákon, a pápa abszolút szuverenitásán, tekintélyen alapszik; s mig a prot. egyház a hit tárgyai körül is szabad vizsgálódás — és a sz. irás alapján meghatározási képességgel bír, — addig a r. katolikusoknak hinni kell amit az egyház tanít, — mert az egyház úgy tanítja. E tekintetben tehát a kath. autonomia teljességének csak lehetősége is ki van zárva; s még a papválasztást is alig merjük abba beilleszthetőnek tartani; mert a klerikális berendezés a „papirend“ szentségénél fogva ellenmond azon észszerű és természetes feltételnek, hogy a kik hallgatják — azok válasszák papjokat. Ezeknek azonban feladatuk nem is annyira a predikáló, — mint az áldozó papság.

A vagyon-kezelés maradna fel az autonomia tárgyának. De a r. kath. egyház használatában levő vagyon hasonlíthatatlanul az állam tulajdona, s az egyház erre nézve csak engedményes. Hic Rhodus, hic salta! . . . Nincs kétségünk afelől, hogy a r. kath. egyház, azt ma már nem állami, — hanem saját vagyonának szeretné tekinteni s az autonomiája célja épen abban kulminál hogy mielőtt az 1848. XX. t. cz. megvalósulna — egy megalkotott s állami vagy hát királyi megerősítést nyert kath. autonomia jogfolytonosságánál fogva a r. kath. egyház tulajdonaképen elidősüljön kezén az állami vagyon, s mint ilyen a r. kath. egyházra is telekkönyvveztessek — a tulajdon jog.

A számítás nem vesz; sőt szorosán a kath. egyház érdekét tekintve nem is kárhoztatható. De tágabb látkörbe nézzünk e tekintetből.

Ha a kath. egyház megtartja az állami eredetű vagyont . . . e tekintetben anyagilag igen kedvező kelyzetbe jön ugyan; de autonomiája nem juthat az önfentartó egyházak autonomiájának teljességére; mert az állam patronátusa, — e jog sulyával nehezedik reá. Ehhez sem szükséges magyarázat. Az is belátható, hogy az 1848. XX. t. cz. kedvezményéből sem igényelhetne semmit; mert száz-meg száz milliókra menő vagyon birtokában tulbőven kielégítve vannak. Ebből egyszerűen következtetve „kongrua“ kérdéseket is a nagy vagyon méltányosabb beosztásával önma-goknak kell megoldaniok.

Az 1848. XX. t. cz. kedvezménye

tehát csak azon egyházak dotációja leendő, melyek állami vagyont nem élveznek. Hogy ez a dotáció ama vagyon mérvéhez mért s az osztó igazság elvének megfelelő legyen: nem lehetséges, mert az állam annyi vagyonnal már mint a kath. egyház, összesen sem bír; adó teheremeléssel egyenliteni ki azt az arányt szintén nem lehetséges, mert az adóteher maris a lerokasztságig van súlyosítva.

A prot. egyházak nem is kívánnak állam által elbírhatalan dotációt... csak ennek az egyházak fentartására szükséges megfelelő mérvét, melyhez a vallás-erkölcsiség ápolása és hazafias irányításánál fogva, mint állami cél-cooperansinak méltányos igényök és szükségök is van. Ha az állam e méltányosságra tekintő, 1848: XX. t. cz. végrehajtását nem látja, — nem tudja másként elérhetőnek, mint a szekulárizációval... az nem felekezeti, hanem állam-megoldási problema. — Különböztetés az 1848: XX. t. cz.-ben hallgatóság ki van mondva. A 3. §. *minden bevett vallásfelekezetek* kifejezés a gondolkodónak megadja azt a magyarázatot, hogy abban a r. kath. is benne van a használatukban levő óriás vagyonnak nem tetejébe pótlással, hanem felhasználásával fedezte volna az állam a szükségeket.

A kath. autonómia, hogy függetlenül megalkotható legyen: — el kell választani kath. testvéreinknek ügyüket az állami vagyon használatától. — *Ha le tudnak erről mondani*, legafább amennyire hitbeli megkötöttségük engedi: — szabadon alkothatják meg autonómiájukat, s az államtól elválasztásá-

val egyházi birtok-ügyüknek, majdnem azon alapra helyezkedhetnek, amelyen a protestánsok vannak. Helyezkednek az *önfentartó egyházak szabad autonómiai a lapjára*, és leszünk mindannyian az 1848: XX. t. cz. kedvezményesei. Enélkül nincs, nem lehet a r. kath. egyháznak független autonómiája csak olyan: »nesze semmi, fogd meg jól«, mert azt nem várhatják, hogy az állam minden jog fentartása nélkül örök- és kizárólagos birtokukba bocsássa azt az állami vagyont, melyet most használnak.

Megéri-e ezt a nagy anyagi áldozatot az a kath. autonómia, mely a protestánsokéhoz viszonyítva... mégis mindig csak hiányos marad... Talán... Mert az bizonyos, hogy az önfenntartás terheinek hordozásában nagy felemelkedés; emberi méltóság, jogerő van, melynek erkölcsi értéke anyagi érték által meg nem fizethető.

Óhajtuk, hogy a kath. egyház azon dilemmából, melybe az autonómia kérdésével jutott, — győzelmesen keljen ki; s mielőbb üdvözölhessük, — úgy mint *független autonóm testvérünket!* Ez emberi, keresztyén, mindenkifelelt hazafiúi örömről lenne. — »Mi atyánk! jöjjön el országod.«

Bartha Mór.

Uj idemnitás. Félhivatalosan jelentik hogy miután mindinkább elenyészik annak a valószínűsége, hogy márczius végéig létrejöhessen a költségvetési törvény, a kormány még e hóban javaslatot fog benyújtani újabb ideiglenes költségvetési fölhatalmazás iránt. A mostani idemnitás ugyanis csak márczius végéig tart.

A „DEBRECZEN” TÁRCZAJA.

Nők az egyetemen.

— A „Debreczen” eredeti tárczája. —

— Irta: **Zalai Márk.** —

(Folytatás.)

Az iskoláztatás mai napság sokkal fontosabb és nélkülözhetetlenebb mindenkire nézve, mint annak előtte volt. Még csak néhány évtizeddel ezelőtt nem méltányoltuk az ipari, kereskedelmi, gépészeti, vasúti és gazdasági iskolákat. Nem ismertük vagy félreismerjük a színészeti, festészeti és egyéb művészeti tanfolyamok előnyeit, azon hitben ringatva magunkat, hogy: „Aki bármilyen hivatalt kapott, annak ad Isten hozzá ésszt is. Igaz, hogy mindig voltak egyes nagy emberek. A nyomoruság ádáz iskolája megacélozott, megédzett és megkeresztelt egyes embereket; de mellettök elhullottak, elparlagosodtak és elzültek ezren.

De most a világverseny, az egyenlőség, a humanitás és a lázas munkásság korszakában azt a nagy munkát, mely az élet küzdelmeire előkészít, az iskolának kell végeznie.

Az élet eme előkészítő tanfolyamára a nőnek ép oly szüksége van, mint a férfinak és pedig saját egyéni jóvoltából ép úgy, mint az összeség előhaladása szempontjából. Az egyes egyének erkölcsi és szellemi fejlődésétől függ az összeségnek, a kulturnemzetnek kifejlődése, mely végeredményben megteremti a közszellemet. Csak egyenlő általános képzés vezet el egyenlő gondolkodásra. Ezen egyforma általános képzés megilleti a nőt csakugy, mint a férfit, ha egyöntetű, egyakaratu, egymást

megértő, erőteljes nemzettesté akarunk kifejlődni.

A nő bizonyára nem foglalhat el díszesebb helyzetet, mint midőn hitvesi és anyai kötelemének hű teljesítésében nemes hivatásának megfelel. Ezen alapigazságot senki sem érzi jobban, mint maga a nő, kinek a boldog családi élet vágyainak netovábbját képezi.

A munkakör kibővítését, a tudományos és szakszerű képzést és a vele járó egyenjogúsítást, szóval a nőemancipációt nem annyira a férjes nő, mint inkább a támasz nélküli hajadonok és özvegyek tízezereinek érdekében tartjuk sürgősen kívánatosnak.

Midőn a jobb sorsú érdemes szegény nő szerény megélhetési módot keres, egyre lehet hallani a panaszt, hogy a nők, kiknek, mint tudom, csak egy joguk a boldogságra és boldogulásra, mint bárkinek, kiszorított állásaikból a férfiakat, mintha nekik ezen állások elfoglalására külön szabadalmuk volna.

A mostoha viszonyok folytán válságos helyzetbe jutott nők legelső ízben a tűhöz és varrógéphez folyamodtak; mert házias neveletésükhöz ezen eszközök állottak legközelebb.

Nyomban fölajdultak a keresetükben megőrvíditett nőszabók. És ha tőlük függ, bizonyára megtiltják nekik a ruhavarrást. Hasonló viszony fejlődött ki nagyobb városokban a fodrásznők és borbélyok közt. Pedig a nők csak saját munkakörüket hódították vissza. Mi köze van férfinak női ruhavarráshoz? A műveltebb középosztály a tanítónői pályát választotta hivatásul. De dacára annak, hogy ezen rögzös pályára a legkevesebb jutalmazónak van elismerve, mégis voltak sokan, kik a nőt a tanítói pályára alkalmatlannak híresztelték, at-

Kiegyezés két évre. Az osztrák és magyar kormány közt a kiegyezési tárgyalások során fölmerült jelentékeny nézeteltérések sok fejtörést okoznak most a kormánynak. A kormány nehézségeit még neveli, hogy a költségvetési vita nagyon lassan halad. E helyzetben mind sürűbben emlegetik a képviselőház fölmozgatását. Van azonban egy másik terv is, t. a most fennálló kiegyezésnek meghosszabítása két évre. Ez eszmével is, melyet már említettünk, igen sokat foglalkoznak most kormánykörökben. A kormány helyzetét még csak súlyosbitja a főispáni és képviselői panama fölmerülése.

Tisztul a főispáni kar. Miklós Gyula és Svastics Benő lemondatták a főispáni állásról, mivel piszkos ügyekbe keveredtek. De az adósság is piszkos ügy ám, s így legközelebb még több főispán is be fogja nyújtani lemondását. Hát csak hulljon a fergese! Csáky Gyula gr. szepesi és Fiáth Miklós br. fejérmegyei főispánok már is beadták lemondásukat. Követni fogja őket legközelebb Beniczky Ferenc pestmegyei főispán is, de ő nem anyagi okokból, hanem mert Perczel Dezső a Ház színe előtt helytelenítette a főispánnak azt a tényét, hogy lakásán szabadelvű párti szervező értekezletet hívott egybe.

KÜLFÖLD.

Dalmát álmok. A dalmáciai tartomány-ülés egyik ülésén Biankini kifejtette a horvát jogpárt programját és bizottság kiküldését indítványozta, mely feliratot dolgozzon ki Dalmáciának Horvátországgal mielebb való egyesítéséről. Továbbá határozati javaslatot nyújtott be a politikai kormányzatnak a katonai kormányzattól való elválasztását kérően. Az indítványokat, melyeket csak Biankini és Perics támogatott, elvetették.

Olaszország háboruja. Mangasa ras és Allula ras február 2-án az Auger hegy ellen akartak előnyomulni, de mert az olaszok ben-

től félyén, hogy majd a tanítók maradnak állás nélkül.

A tapasztalatok épen az ellenkezőről tanuskodnak. A nők nemcsak beváltak jó tanító-nőknek, hanem állásból nem szorítottak ki senkit, lévén jelenleg is nagy hiány tanítóknak és tanároknak, valamint egyáltalában minden-nemű munkacsoportban, hol csekély jutalomdíjért fárast és komoly munkát kell végezni.

Midőn általánossá vált a meggyőződés, hogy izlés, modor, tapintatosság és megbízhatóságnál fogva a nők sok rendbeli üzleti tevékenységre alkalmasak, nyomban felzúdult a kereskedői segédszemélyzet, mely existenciáját veszélyeztetve látta. A nőket azóta folytonosan alkalmazzák ugy az üzletekben, mint az irodákban; azért senki fiának nem ártottak, de igen is hasznára váltak a közforgalomnak olcsó, megbízható és lelkiismeretes munkásságuk által. Midőn végre vallás- és közoktatási miniszter ur ő excellenciája az orvosok- és gyógyszerészekhez kérdést intézett, hogy alkalmasnak találják-e a nőket ezen pályákra, a válasz ridegen visszautasítólag hangzott.

Minden elfogulatlan egyén beláthatja, hogy eme a nők állásfoglalása iránt elkövetelt méltatlan eljárás a legnagyobb mértékben igazságtalan, lovagiatlan, hogy ne mondjuk, okatlan és céltévesztett.

Azt viszonozzák az ellenvéleményesek, hogy az önrendelkezési joggal felruházott nők nem tölthetik be kellőleg női hivatásukat. Azt pedig kerekén tagadom. A művelt nő mindenkör nemesítőleg hat egész környezetére. Ha azt akarod tudni, hogy mi illik és nem illik, kérdezd meg a nemes nőktől. A nő bármilyen díszes és jövedelmező állást foglaljon el, mindig hajlandó lesz állását a családi kör nyugalmas boldogságával felcserélni. Amde mivel

szülött csapatai e pozíciót már megszállták, lemondtak e mozdulatról. Egy erős ellenséges csapat február 5-én szilárd állást foglalt el 5 órányi távolságban az olasz tábornoktól. Ugyanaz nap az olasz alpesi vadászok és a benszülöttek egy csapata az Entiscio völgybe kémlelő járóőröket küldtek. Az ellenség, mely azt a mozdulatot a szomszédos magaslatokról észrevette, az olaszokkal néhány lövést váltott és azután visszavonult, Barbanti kapitány pedig az állásokat megszállta. Február 7-én az ellenség az Aduának fekvő magaslatok lejtőin táborozott, melyeket az előretolt őrségek ketős sora, mintegy 20,000 ember őrzött. Menelik negus sátrát Zatlában ütötte föl. Ugyanaznap az olasz csapatok mintegy két óránigra előrenyomultak Adua felé és az Entisciot uraló magaságokon foglaltak állást abban a reményben, hogy az ellenséget támadásra indítják, de a soaiak ugyanaznap este visszavonultak Colmaba, valószínűleg azzal a szándékkal, hogy az olasz csapatokat rájuk nézve kedvező terepre csalják.

Politika nélkül.

Debreczen, február 11.

A köznép embere furfangot, körültekintést feltételez arról, akiről azt mondja, hogy nagy politikus bizony ő kigyelme. Kormányaink legnagyobb baja, az ország előhaladásának, műveltségének legfőbb akadálya, hogy sem magának a kormánypártnak, sem vezérfiainak nincs határozott, előre megállapított politikája, nincsenek megszabva az elvek, melyek szerint a kormány-rud irányítottatnék.

Bécsi parancsokra hallgatnak a kocsisok s hol jobbról, hol balról, most elől, majd hátul emelgetik a kátyuba feneklett rozoga járművet. Gondoskodásuk legfőbb odáig terjed, hogy nem hagyják végkép összedőlni.

Közigazgatás, ipar, közgazdaság, közoktatás, s b. ügyei igazán politika nélkül, csak úgy vaktában nyerneken olyan amilyen elintézés. Már pedig azt csak nem tartja senki rend-

szeres politikának, ha esetről-esetre kell valami kis orvosságról gondoskodni, mely pillanatnyi enyhülést adjon. Még azt sem mondhatjuk hogy személyi politikát követnek, mert ott van például Csáky Albin és Eötvös Loránd, kiknek buzgó igyekezete minduntalan hajótörést szenvedett minisztertársaik és saját pártjuk csökönyös ellentállása, úgy hogy utóljára is a nyugdíjat kellett igénybe venniük.

A közoktatásügy- és hivatalnokainak helyzete nem méltó az ezredéves nemzeti mult-hoz. Az, aki Magyarország közoktatásügyi politikáját megalkotta s ezzel a politikával a kezdet kezdetén is oly szép eredményt mutatott fel: régen elköltözött jobb hazába s kormánypalczája avatatlan, méltatlan utódok öröksége lett, akik nem tudják, mert nem bírják az ő utait követni. — Nemzeti oktatásunk hanyatlak, a nemzetiségi separatisticus törekvések erősödnek, mert az ő politikájuk nem rendszer, nem is személyi, de valóban személyes politika, mely mindig és mindenben az ügy kárára szolgál.

Amit az egyik megígért, utóda nem ismeri kötelezőnek magára s ha nem meri is eltagadni, de keres és talál is kibúvó ajtókat.

Megvan talán a jóakarát, az igyekezett Wlascicsban is. Igérget, tervezget, biztat és orvosolni akar. De mit ér az olyan akarat, mely a legelső akadálnál ellankad s törhetetlen erély helyett megalkuvással járul?!..

Tanitott ő is, tehát ismeri árva oktatásügyünk bajait, csinálna is valamit, tenne, ha tudna. Ámde, mikor majd összeül a felséges delegáció, aztán előáll a kedves »közös« hadügyminiszter, meg a kedves br. Fejérváry: ők az elsők, kik a többiek elől is elkapkodják a részes aratás gyümölcseit, mert az ő tarisznyájuk nem maradhat üresen.

Ha a hadseregről van szó, mi is azt tartjuk, hogy éhes hadsereg meg nem védi az

országot. De ha mindent elköltünk a hadsereg-re ma, hogy nevelünk akkor a hoinap számára egészséges, értelmes hadköteleseket? Mert mindaddig, míg a közoktatásügy hivatalnokának fizetésével és így nyugdíjazásával is oly mostohán bánik az állam, meg a többi iskolafentartó, mint ma, hiábavaló lesz minden ígérgetés. Sem a tanító és tanárhiányon nem segíthet, sem az egyének lelkesedését nem emelheti egyik miniszter sem, ha alkotás helyett légyarákat, ködképeket mutat nekik. Örök igazság, hogy egyének fejlesztik, avagy süllyeszti az általuk szolgált intézmény élet-erejét s ha az egyének örökké csak a kenyér után kell futkosni: buzgóság és lelkesedés előbb-utóbb fásult közönynyé, kedvetlenségé változik.

Eötvös József és Baross Gabor élete mutatja, hogyha igazi ügybuzgósággal, erős akarattal és vas-kezekkel akarnának reformokat létesíteni, megtehették bármikor. A szekér azonban most is ott van, a hol Eötvös halálával megfeneklett, itt-ott kimázolták, a pénz is kiverte, tarkább lett tehát valamivel.

És mi ennek az oka? Az, hogy a kormánynak nincs valódi politikája, toldoz-foltoz, mint a kontár szuszter, egyik folttal a másikat igyekszik eltakarni.

A mi pártunk erősen nemzeti politikájából nem kérhet a kormány, mert hát savanyu is, drága is lenne az egres; de vége is lenne egész dicsőségének, ha pártunktól kölcsönvenné az egész rendszert. Így is abból éledgel, a mit az ellenzéki pártoktól elharácsolhat. Ez erősödik már, rohamosan erősödik ama lany szellő, mely rövid idő múlva elsöpri maga elől a foltozókat, a bécsi lakásokat s tetterős, edzett férfiak munkájában szilárd nemzet politikát terem.

Mohi.

foglalkozzanak azon számos nők, kik egyedül léte levén praedestinálva, a mindennapi kenyérkeresetre vannak utalva? Mivel töltés az azok idejüket viruló ifjúságukban, közepes életkorukban és majdan öreg napjaikban? Miből éljen az özvegy, és mivel tartsa el kiskoru árvaút, ha nem munkájával?

Mily körben mozogjon és miből tartsa fenn magát azon művelt nő, ki születésénél és neveltetésénél fogva a jobb társaskörökhöz tartozik, de kedvezőtlen anyagi viszonyok miatt önmagára van utalva?

A tisztas munkálkodás kivált önfenntartási célból nemesak jog, hanem kötelezettség is. De ebből-önként következik, hogy tért kell engedni nemesak, hanem széleskörű alkalmat kell teremteni a nőnek, hogy természetes hajlamainak és neveltetési viszonyainak megfelelő munkakört kellőképen betölthessen.

Igaz, hogy a tű és kanál kezeléséhez legjobban ért a nő, t. i. ha alkalma nyílott magát ezekbe begyakorolnia. Sőt biztos, hogy legtöbb része a nőknek ezután is fog házas munkákkal rendszeresen foglalkozni. De ha üres a fazék, akkor előbb a sütni és aprítani valót kell beszerezni.

Másrészt pedig, ha a kenyérkeresetre utalt nők mindannyian — nem tekintve hajlamukat és műveltségi fokukat — egy és ugyanazon nemű foglalkozás üzésére kényszerítetnek, akkor az egyoldalú verseny folytán oly értéktelenné válik a női munka, hogy annak árából magukat fenntartani nem bírnák. Sőt a kifejlesztett élet-halál harcban az élelmesebb és műveltebb nők — merő kényszerűségből — ki-vennék a szegényebb sorsnak szájából az amugy is sovány és kicsire nőtt falatot.

A női munkakör kibővítése felette szükséges részint azért, mert több nő születik mint

férfi, részint pedig azért is, mivel a rideg, de kényelmes agglégényi állapot aggasztó módon szaporodik; de leginkább azért, mert a sok természetellenes bázasság folytán egyre nő a szerencsétlen özvegyek, árvák és elvált nőknek számaránya.

Ha a természetnek a maga szempontjából igaza van, hogy a faj fenntartására több nőre van szükség mint férfira, ha azonkívül sok mostoha körülmény találkozása a növekedési állapotot mozdítja elő, nem szabad e nyomoruságos helyzetet még azzal is tetézni, hogy a nők megélhetési módját szerfelett megnehezítsük.

Valószínű, hogy mindig több nő született mint férfi, de ezt a körülményt mindeddig észre nem lehetett venni, mert a szociális viszonyok nem voltak oly rettenetes nehezek.

Az igények gomba módra nőttek ki a földből, mielőtt azon neme a műveltségnek terjedett el, mely egyrészt megszerzi az igények kielégítését előmozdító eszközöket, másrészt pedig fékezi a tulhajtott és jogosulatlan igényeket.

A meglevő igényeket már nem lehet ki-irtani, de a szükséges segédeszközöket meg lehet teremteni jó iskolák és üdvös társadalmi intézmények által.

Első sorban oda kell törekednünk, hogy a nők neveltetését és oktatását komolyabb alapra fektessük.

Hogy elejét vegyem minden félreértésnek, sietek kijelenteni, hogy nem vagyok szószólója a nőgimnáziumnak, dacára annak, hogy a tanári és orvosi pályát a nők részére igen alkalmasnak találom, sőt speciális női esetekre a jogi pályát is.

A családnak, a társadalomnak és az államnak nincsen szüksége tudós, hanem finom,

okos, művelt, életrevaló nőkre. Ideális nőiesség és gyámoltalanság nem azonos fogalmak. Ne keressük a műveltséget az idegenben, a régmultban és az ismeretlen távolban, hanem keressük leginkább itt honn a hazában és nemzetben. Maradjon minden magyar leány 18—20 éves koráig a női sphaerában, végezze a felsőbb leányiskolát, vagy a helyi és családi körülményekhez képest a felsőbb nép-, polgári, ipari, kereskedelmi, színészeti iskolát, óvó- vagy tanítónőképezdét, avagy — a mit első sorban kellett volna kiemelni és a mire kiváló fontosságánál fogva visszatérnek — a „háztartási iskolát.”

És csak abban az esetben, ha érett megfontolással ő maga látja kiképeztetésének szükségét és lehetőségét, tegyen utólag érettségi vizsgát és végezzen egyetemi tanulmányokat.

Tudományos és művészeti pályára amugy is nagyon kevesen szánhatják magukat, nemcsak azért, mivel azt a miniszter ur bölesen megszorítja, hanem főleg azért, mert ahhoz rátermettség, kiváló hajlam, hatalmas tehetség, ritka szorgalom és kitartás, hosszu idő és mindezek tetején sok pénz kell.

Más országokban sem veszik nagy mértékben igénybe az egyetemet, mert a tömeges látogatáshoz nemcsak külön nőgimnáziumokat, hanem egyszersmind női egyetemeket is kellene felállítani, mi épenséggel sem nem idő-szerű, sem nem kívánatos.

Attól tehát nem lehet tartani, hogy az egyetem szaporítja a női proletáriátust. Nagyobb része a diplomás nőknek — mint tapasztalható, úgy is férjhez megy, lévén a tudományos és szakképzés a prisri nem vég-célja a nőnek, hanem ideiglenes eszköz, olyanformán körülbelül, mint a baleset elleni biztosítás.

(Folyt. köv.)

Ujdonságok.

Hajdúvármegye a múlt hóban.

— Saját tudósítónktól. —

A vármegye közigazgatási bizottsága tegnap délelőtt tartotta meg gróf D é g e n f e l d József főispán elnöklete alatt rendes havi ülést. Jelen voltak: Ráczó Gyula kir. tan. alispán, Veszprémy Zoltán főjegyző, Eötvös K. Lajos tanfelügyelő, Orosz László pénzügyigazgató helyettes, Latinovits Mihály főmérnök, Padrah Sándor szoboszlói kir. közjegyző, Czeglédi Mihály, Soltész Farkas bizottsági tagok.

Az ülés megnyitása után felolvasták a január hóról szóló alispáni jelentést.

Közbiztonság.

A kisebb lopásokat és rendzavarásokat kivéve, a közbiztonságot veszélyeztető nagyobb lopások nem fordultak elő a megye területén. A közbiztonság általában jobb lábon állott, mint az elmúlt év utolsó havában.

Allategészségügy.

A hasznos állatok körében a betegségek csak szórványosan pusztítottak. Nánás város és Samson község a szórványosan előfordult sertésvesz miatt zár alá vannak helyezve. Hadház község is zár alatt volt, de a megszűnt betegségek miatt február havában a zár alól feloldatták. A sertésvesz újabb. II.-Szoboszlón Adler Samu tanyáján ütött ki. Sertés orbáncz járvány csakis Nádudvaron fordult elő. Rühkór előfordult Földesen 5, Nádudvaron 10 esetben. Veszett kutya megmárt Hadházon 6 embert. Mindet fölszállították a bpesti Pasteur-fele intézetbe. A ragályos betegségek továbbterjedését meggátoló intézkedéseket kellő időben megtették.

Közegészség.

Dr. Losonczy Álmos tisztí főorvos jelentése szerint január hóban az ember egészségi állapot általában véve kedvező volt. A születések száma a halálzási számot 30-al múlja felül. A hevenyfertőző kórok tetemesen alább hagytak. A halálzások okai nagyjából a tüdőlobra, gümőkorra, bélkurut és végegyengülésre vezethetők vissza. A hevenyfertőző kórok közül a ronsoló toroklob, vörheny, hólyagos-himlő, kanyaró, hörkhurut, gyermekági láz, hasi hagymáz jelentkeztek. Természetellenes halállal kimúlt tizenkét ember, kik közül négy megfagyott, kettő megégett, egy öngyilkos lett, míg a többi öt külerőszaknak esett áldozatul. Született 489 egyén, elhalt 441 szaporulat 48.

Allamépítészet.

Az államépítészeti hivatal jelentés szerint, az állami könlak január hónapban mindennél jó karban voltak tartva. A hó fuvások és hóesések egyikét napra ugyan megakasztották a közlekedést, de kellő számú munkásokkal ismét használhatóvá tették azokat, úgy, hogy a forgalomnak nagyobb akadályai nem voltak.

Tanfelügyelői jelentés.

A tanfelügyelői jelentés meglehetősen köszönet kíséretében emlékezik meg id. Szekeres János és neje, született Czuz Borbála egyéki lakosok jótékonyaságáról, kik az általános egyéki menedékház létesítésének céljaira egy 1400 frt értékű háztelket ajándékoztak. Felterjesztik a miniszteriumhoz.

Pénz- és adóügy.

A pénzügyigazgatóság jelentése szerint január havában befolyt egyenes adókból 17616 frt 20 kr., hadmentességi adókból 482 frt, bélyegjövődékekből 16759 frt, jogilletékekből 6094 frt 67 kr. díjjövődékekből 85 frt 46 kr. dohányjövődékekből 46347 frt 69 kr., fogyasztási és italadókból 15259 frt 35 kr. Összesen befolyt 102644 frt 37 kr.

* **Kossuth orvosa Debreczenben.** Dr. Basso Arnoux, Kossuth Lajosnak, Magyarország kormányzójának sok éven át volt hű orvosa, a massaga-kurának leglelkesebb és

lelkiismeretesebb terjesztője és művelője, ki e tekintetben világhírű szaktekintély, mint már a napokban jeleztük, meglátogatja városunkat. E meglátogatás csak néhány napig fog tartani, de nagyon óhajtható volna, hogy városunk azon polgárai, kik a nagytekintélyű orvos tudományát igénybe akarják venni hosszabb ideig visszatartanak Bassót, mint a hogyan az aradiak is tették, s ezáltal huzamosabb ideig láthatná kedves vendégeül városunk azt az embert, ki fűni szeretettel ápolta évek hosszu során át idegen országban a legnagyobb magyart.

* **Védekezés a diphteria ellen.** A magyar királyi belügyminiszterium 102238. körrendeletében, melyet megküldött valamennyi törvényhatóságnak, a következőképpen intézkedik a vérsavó használata iránt. A diphteria vérsavóval való sikeres gyógyítását tanúsító, naponta szaporodó tapasztalatokból következtethető, hogy a diphteria-vérsavó mai keresete állandó lesz, minél fogva elárúsításának szabályozása közegészségügyi szempontból szükséges. Az orsz. közegészségi tanács véleményének alapján a diphteria-vérsavó oltó anyagnak kell tekintenem, mert a gyógyszereszek magok azt készíteni nem képesek; továbbá, mert hatékonyságát ez időszert csakis külön laboratoriumokban állati kísérletek után lehet megállapítani, a gyógyszerkönyvbe való felvételét, vagyis gyógyszerárakban való kötelező tartását ezuttal nem rendeltem el; szükégesnek tartom azonban, hogy ezen oltóanyag megbízható minőségben, s lehetőleg könnyen hozzáférhetőleg közönség rendelkezésére aljon s addig is, míg ez iránt gyógyszerárakban intézkedés lesz tehető, elárúsítási ára megszabassék. Ehhez képest az erre vonatkozó rendeletemet oly felhívással küldöm meg mellékelten a törvényhatóságnak, hogy annak közhírré tétele iránt intézkedjenek, és az abban foglaltak betartását szakközvegyei által szigorúan ellenőriztessék. Egyuttal meghagyom, hogy a tisztí orvosok, a gyógyszerárak és más elárúsító helyek vizsgálata alkalmával a serum készletet átnézzék, a romlottaknak vagy más tekintetben gyanusoknak talált üvegeket a forgalomból kivegyék és ezen eljárást a jövőben mindenalkalommal közzé kell jelenteni. Tekintettel végül arra, hogy az országban a diphteria ellenes vérsavóval végzett védő oltások és gyógykísérletek eredményeinek ismerete egy gyakorlati, mint tudományos tekintetben felette fontos, felhívom egyuttal a törvényhatóságot, hogy törvényhatósága területén a vérsavóval végzett gyógykísérletek eredményeiről mult év 8931. sz. a. kelt rendeletével magán orvosoktól is beszerzett pontos kimutatásokat terjesszen fel. E kimutatásokban mindenestre feltüntetendő, hogy az oltások mily gyártmányu serummal végeztettek és hogy az egyes befecskendezésekre használt serum mikor csapoltatott, aminek az üvegen jelezve kell lenni. Kivánatos, hogy a kimutatásokat kitöltő orvosok az észrevételek rovatában gyakorlati szempontból érdeklő klinikai észleleteikről is röviden megemlékezzenek. A kimutatások folyó év márczius hó 1-ig ide okvetlenül beküldendők. Budapest, 1896. január 14 én a miniszter helyett Latkóczy Imre államtitkár.

* **Ruttkayné betegsége.** Ruttkayné Kossuth Lujza még mindig betegesen fekszik muzeum-köruti lakásán. Egészségi állapota komoly de orvosa, dr. Verebélyi nem tartja veszélyesnek.

* **Övintézkedések.** Városunkban szórványosan mutatkozó ronsoló toroklob, hólyagos-himlő és általában minden heveny-ragályos betegség továbbterjedésének meggátolása céljából figyelmezteti a város a közönséget a következőkre: A ragályos betegségekben megbetegedő egyén az egészségesektől elkülönítendő. A betegszoba gyakran szellőztessék. A beteg váladékának — köpet és hányadék — felfogására szolgáló edénybe karbolsav teendő. A beteg által használt eszközök és ivóedények forró

vizzel azonnal megmosandók. A szohában levő összes tárgy: ruha, ágyneműek és butorearabok a betegség bevégződéséig bennhagyandók, a betegség bevégződése után pedig fertőtlenítenendők. E célból a meszelt szoba fala kimeszelendő, a festett szoba 6 órán át kengőzzel kifüstölendő, a szoba padlója pedig forró luggal felsurulandó. Földes szobák földje tisztá földdel kicserélendő. A mosható ruha- és ágyneműek forró vízben kimosandók, a nem mosható ág- és ruhaneműek pedig a gőzfertőtlenítő gépben fertőtlenítenendők. Ragályos betegségben elhaltak a halottkémle után koporsóba zárandók és ezek temetéséről a gyermekek egészen eltüntetendők és általában a temetés lehetőleg a közönség részvétele nélkül eszközölendő. Kötelesek a szülők és gyámok mindazon tanulókat az iskolától távol tartani, kik ragályos betegekkel érintkezésben voltak, vagy oly házakban laknak, hol ily betegek vannak. Az iskolát bármely betegség miatt nem látogató tanuló csak orvosi bizonyítvány mellett vétethetik fel az iskolába. Az eddigi tapasztalatok igazolják, hogy a ronsoló toroklob elleni szerumban — oltóanyagban — a ronsoló toroklob kedvező lefolyására oly becses, az egészségre pedig ártalmas behatással nem bíró gyógyanyag birtokába jutottunk, miszerint annak azonnali használata megbetegedés esetén ajánlatik, annyival is inkább, mert a későn alkalmazott oltások a ronsoló toroklob lefolyására befolyással már alig bíznak. A hólyagos-himlőben megbetegedés egyik leghatásosabb óvszere a vedhimlő-nyirkkal való be- és újraoltás lévén, figyelmeztetik a közönséget, hogy mindazon gyermekeket, kik a mult évben születtek és beoltva nem lettek, vagy a kik régebben oltattak, minél előbb be-, illetve újraoltatni igyekezzenek. E célból a kerületi orvosok utasítottak, hogy minden vasárnap délután 2 órakor, saját lakásaikon a város költségére rendelt borju himlő-nyirkkal az oltásokat és újraoltásokat eszközöljék.

* **Cserna Vincze temetése.** A meghaldogult főügyészt ma kísérték a közkörház halottas kamarájából a nagyszámu rokonok, ismerősök, barátok és nagy közönség általános részvétele mellett az örök nyugalom helyére. Orosz István, az ev. ref. tanítóképezde tanára mondott rövid, megható imát felette. A koszoruk egészen elfedték a koporsót. Négy óra után indult meg a szomorú menet, s öt óra lett, mire kiért a Kossuth-utcai temetőbe hol átadták az anya földnek a sokak által sirított nemeslelkű férfit. Áldás legyen emlékezetén!

* **Nagy idők tanuja.** Kuppis József, 48/49 iki honvéd hadnagy, volt nep'antó 83 éves korában meghalt Temes megye Ság községében. A meghaldogult végig küzdötte a szabadságharczot s ötvenéztendeig tanítóskodott hazafias buzgósággal. A derék szabadsághősnek élete utolsó éveiben sokat kellett küzdenie. Öven esztendei tanítóskodása után nem részesült nyugdíjban, mert aggkora miatt az 1875-ben létesített nyugdíjintézetbe nem vették fel. Honvédhadnagy nyugdíjából, évi 180 forintból és a Kolonits-Széchenyi hagyatékból reá eső 60 frt évi jutalékból tengette öregségét. Özvegye, nyolcz élő gyermeke és 16 unokája sirajja halálát. Nagy részvétellel temették el a névtelen hóst. — Legyen neki könnyű a föld.

* **Hazafiatlan tanító.** Annak idején részletesen megemlékeztünk Kosztin Péter gör. keleti tanító üzemleiről, aki a tananyag helyett a magyarságot gunyoló izgató román dalokra tanította növendékeit. Kosztin most megkapta megérdemelt büntetését. Az ellene megindított vizsgálat be lévén fejezve, a kultuszminiszter azoknak áttanulmányozása után leirt Metianu aradi gör. keleti püspökhöz, hogy Kosztin Péter néptanítót állásától négy nap alatt függeszse fel.

* **Honvédszobor Szamosfalván.** A kolozsvári orsz. történelmi muzeum és a kolozsvári honvéd-egylet kérest adott be az ottani üzletvezetőséghez, melyben az iránt folyamodnak, hogy a Szamosfalva közelében kivégzett szé-

kely vértanuk emlékét megörökítő szobor felállításának az államvasutak területén való megengedését kieszközölni sziveskedjék. Az államvasutak intéző férfiainál személyesen is eljárta ez ügyben, mindaniknél a legnagyobb jóindulattal találkoztak. Remény van, hogy a hivatalos engedély is pár hét alatt megadatik s az emlék mű felállítására szükséges anyag oda szállítása azonnal kezdetét veszi s a szobor még a milleniumi ünnepek előtt elkészül. A 6 m magas emlék az országot közelében egy kis magaslatra állítatik, a 81 sz. órház közelében, a hol a vasutat az országot alatt átvonul.

Kreith muzeuma. Kreith Béla báró az 1848-49-ki évi ereklyemuzeumát a kultuszminiszter 30.000 frtért megvette, mely összeget a minisztertanács — a költségvetés keretén kívül — még 1894-iki év decz 6-án állapította meg. Hubert József híres szaktekintély a gyűjteményt 10.000 frtra becsülte. A gyűjtemény megvásárlása a királynak márcz 20-án kelt rendelete alapján fogantatosított.

*** Köszönetnyilvánítás.** Mindazon igentisztelt rokonok, jó barátok és ösmerősök, akik felejtethetetlen jó nóm temetésén való megelégedésükkel süjtő fájdalommat enyhíteni igyekeztek, fogadják ezuton is úgy a magam mint a nagy szülők nevében is szívből jövő köszönetünket. Balogh József.

*** Egy muzsikuské története.** Cseszenyák Venczel cseh muzsikusként a felesége volt. Nagy volt az ő szívbéli bánata, mert ura az aranyos Venczel három hónappal azelőtt megszökött Debreczenből és világgá ment, itt hagyva a feleségét ebben a nagy városban. Nagyon elbusulhatott a menyecske, mert tegnap este csekély menyiségű marólugot ivott. A rögtön elhívott kerületi orvos a hamarosan alkalmazott ellenszerezellel megmentette a Cseszenyákné életét, úgy hogy pár napi pihenés után teljesen egészséges lesz. Már el is határozta, hogy megmaradt pénzecskéjével visszautazik Szvatopluk hazájába, mert ott szebben süt a nap, jobban virít erdő, mező, kellemesebben énekel a madár és az ő Venczelkéje is talán ott verklizik valahol Csaszlau környékén, honnan ide származtak.

*** »Mi a virtus?«** Evvel a kérdéssel zaklatott meg minden járókelőt, — lett legyen az férfi vagy nő — a ma reggeli órákban Antal Károly csavargó a kítői feleletet nem kapott, azt ütlegelni kezdte, hacsak elég jókor félre nem ugrott. Egy elmes uriember azzal a kérdéssel felelt erre, hogy modja meg hát ő. »Mi a virtus?« — hajtogatnagában Antal — »Ez ni!« és elkezdte ütlegelni az alkalmatlankodót. A legközelebbi rendőrt — valahonnan a Csicsogó tájékról — előhítták és bekísértették a jeles talányosinálót és megfejtőt. Most a hős légben kívánnak tőle magyarázatot annak irányában, hogy »mi is hat az a virtus?« Mire kijózanodik az ipse, akkorra majd megfejt — a rendőrség. Néhány napig azonban fogva tartják.

Házastársi szeretet. A könnyekig megható jelenetet idézett elő a hitvestársi végzetlen szeretet. Tegnap egy kisuj-utczai csapászkébe, este 9 órakor bement Balázs István napszamos és ott jól bevett a jőfélebből. Mintegy másfélórás iddógálás után két nőszemély fordult be a kocsmába ajtaján és csendes szimulálni kezdtek az egyedül mulató Balázst. A mint ez hátrafordult egyszer, megrökönyödve látja a saját becses életpárját és a szomszédasszonyát. Mi járásban vannak kendek — kérdi férj uram. »Gyere haza lelkem« — mondja az asszony. De ezek az egyszerű szavak úgy kihozták a sodrából Balázst, hogy nem törődve a sirásával és a komám asszony jajgatásával, addig üttötte a feleségét, a míg a csaplaros le nem fogta. Bekísérték és ma reggel a mint kialudta mómorát, sirva ment haza bocsánatot kérni az »anyjuk«-tól.

*** Izgatások B.-Ujvárosban.** Az izgatásoknak úgy látszik állandó szintere lesz már B.-Ujváros. Ujabbán odaát a földfelosztás terével foglalkoznak. A balmaz-ujvárosi szegény parasztnép képviselőletében a minap öttagú küldöttség járt a belügyminiszternél, hogy bajaik orvoslását kérik. A küldöttség utiköltségeit 5 krajczáronként adta össze a szegény nép. Most, hogy a küldöttség haza ött, a legképtelenebb

hírekkel áltatják a szegény munkásokat. Azt beszélik, hogy a miniszter mezeskette őket s fenyegetve hirdetik, hogy a miniszter minden kérésüket teljesíteni fogja. Tavasszal minden szegény ember három hold földet kap a Semsey-uradalomból. A nép esténként magánháza-aknál összejöveteleket tart, melyeken a legféltelenebb szocialista izgatások folynak. A szolgabíró megkérte ennek f lytan hivatalosan Dégenfeld József gróf főispánt, hogy a belügyminisztertől felhatalmazást eszközöljön ki arra, hogy a hatóság képviselve legyen eme magánjellegűnek látszó, de veszedelmes összejöveteleken. Ilyen felhatalmazás nélkül a hatóság nem ellenőrizheti az izgatásokat, mert e nélkül magánlak megsértésével és hivatalos hatalommal való visszaéléssel vádolhatná az ügyesség.

Bűnügyi végtárgyalások. A debreczeni királyi törvényszék február hó 12-től 15-ig a következő bűnügyekben fog végtárgyalást tartani. 12-én (a III. teremben) Deczky Albert ellen lopásért, özv. Kohn Józsefné és Singer Jakabné ellen uzsora vétéséért, Lenhardt György ellen súlyos testi sértesért, (a II. teremben) Nyiry Lajos ellen lopás és más bűnügyek miatt, özv. Biró Istvánné ellen sikkasztás büntette miatt, 13-án itélethirdetések lesznek. 14-én (a VII. teremben) G. Fodor János és neje ellen, tűzveszokozásért, Kovács Lajos ellen lopásért, Molnár Gábor ellen okirathamisításért, (a II. teremben) Tar József ellen hatóság elleni erőszakért, Weisz Gyula ellen vétés bukás miatt és Farkas Sára ellen c-alás vétsége miatt.

x A filières füzetek megjelent 1-ső sorozata kapható Hoffmann és Társa könyvnyomdájában. Csiki: Imakönyvecske 10 kr. Porzolt: Játékkönyvecske 8 kr. Eötvös K. Lajos: Béri Balogh Ádám 4 kr.

Táviratok.

Országgyűlés.

(Távirati tudósításunk)

Budapest, február 11.

Elnök: Szilágyi Dezső.
Jegyzők: Illyés Bálint, Schober Ernő, Perczel Béni.

A kormány részéről jelen vannak Bánffy Dezső, Wlassics Gyula, Dániel Ernő.

Ülés kezdete délelőtt tíz órakor.
A tegnapi ülés jegyzőkönyvének felolvasása és hitelesítése után Apponyi Albert gróf személyes kérdésben kijelentette, hogy Csáky Albin gróf a Pulszky-ügyben teljesen korrekt eljárását tanusított.

Sima Ferencz felszólalása után Szapáry Gyula gr. helytelenítette a Wekerle kormány tulkiadásait a képekre, mivel nem irányozták azokat elő. Hat. javaslatot is ad be, mely szerint a Wekerle kormányának rosszalás fejeztessék. A képvisárfás iratai a képviselőház elé terjesztessenek. (Nagy tetszés a baloldalon.)

Érdekes volt Szapáry beszédében az, hogy hivatkozott Széll Kálmánra, az országos millenáris bizottság elnökére, a ki soha sém fogta felügy a bizottság feladatát, hogy pénzt utalványozzanak ki. Mig Szapáry ezeket mondotta, Széll Kálmán helyeslőleg bólintott a fejével.

Szapáry után Wekerle Sándor beszélt az ellenzék folytonos közbeszólásai közben. Beismerte, hogy jogosulatlanul utalványozta ki a képvisárlási összegeket, de ezt sürgősségénél fogva saját felelősségükre tették. Olaszországban ugyanis olyan nyomasztó volt a pénzügyi helyzet, hogy a képvisárlás a lehető legalkalmasabb volt. A képek megfelelő értékűeknek, csak meg kell vizsgáltatni külföldi szakértőkkel is, hiszen a vizsgálat ez irányban már úgy is folyik. A parlamenti bizottság kiküldését azonban nem tartja szükségesnek, mivel az csak a gyanúsítások kutforrása volna. Ha Szapáry a rosszalási indítványt tett a tulkiadásokra vonatkozólag, vegye egyenlő mértékkel már ő is, s tessék csak

Szapáry urnak visszaemlékezni arra, hogy milyen tulkiadásai voltak neki miniszter korában? Közte és Szapáry között csak az a különbség, hogy mig Szapáry tulkiadásai az országot zavarba hozták, addig ellenben ő (Wekerle) a pénzügyi helyzetet megjavította. (Nagy derűtség jobbfelől.)

Mit akart elérni Szapáry indítványával? Anyagi rosszalásról nem tehető felelőssé, mert annak egészen más formája van, t. i. akkor őt vád alá kellere helyezni.

Politikailag még inkább nem tehető felelőssé, mivel kétszer bukni csak regényekben lehet. (Általános viharos derűtség.)

Szerinte tehát Szapáry indítványának nincs semmi értelme. Különbben a költségvetés elfogadta (Nagy tetszés jobb felől.)

Szapáry személyes kérdésben azt feleli, hogy minisztersége alatt is a tulkiadásokat mindig ellenezte s miután megtette mégis, levonta belőle a konzekvenziát és — lemondott.

Utána Batthány Tivadar gróf beszélt.

Ülés vége délután két órakor.

Pulszky Károly letartóztatása.

Budapest, febr. 11. A Debr. ered. táv. Pulszky Károlyt, az országos képtár volt igazgatóját ma délután kihallgatták a lipótmezei tébolydában.

Bölönyi József vizsgálóbíró a kihallgatás után a sikkasztó képtári igazgatót letartóztatta s a tébolydából azonnal átkísértette a löportárdűlői fogház kórházába, hol orvosi megfigyelés alá veszik.

Pulszky Károly bűnügye.

Budapest, febr. 11. (A »Debreczen« ered. táv.) Wlassics Gyula közoktatásügyi miniszter fejelentésére a bpesti kir. tvszék vizsgálóbírósa Pulszky Károlyt ellen sikkasztás gyanuja miatt megindította a vizsgálatot.

Bölönyi vizsgálóbíró egy detektivvel lepecsételte az országos képtár kijárait, holnap d. e. pedig Pulszky lakásán házkutatást tart, s azután Pulszkyt a Lipótmezőn kihallgatják.

E miatt nagy a felháborodás a fővárosban, mivel a házkutatás publikálva lévén, a családnak alkalma lesz még idejekorán el távolítani a lakásán található bűnjelkeket. Biztosra veszik, hogy ott semmiféle kompromittáló holmit nem fognak találni. A lipótmezei kihallgatástól pedig éppen semmit sem lehet várni, mivel az allítólagos örült nagyon jól van értesülve mindenről s nagyon jól tudja, hogy mit — ne beszéljen.

Miklós Gyula nyilatkozata.

Budapest, február 11. A Debr. ered. táv. Miklós Gyula, az üzérkedési miatt lemondásra kényszerített, borsodi főispán ma nyilatkozatot tesz közzé, melyben keserűen panaszkodik amiatt, hogy pártja martaléku dobta őt az ellenzéknek. Elesen kikel különösen Dániel Ernő kereskedelmi miniszter ellen, akinek a veleszemben tanusított eljárását e tekintetben unikumnak mondja a parlamenten kívül álló félnek a bíróság elé tartozó es oda is vitt fenytő ügyében illetéktelenül az egyik félnek kedvező, s a masikat »volt főispánját« lesújtó bírói ítéletet hirdet a legmagasabb tekintély tárgyában a leghatalmasabb forum előtt.

Azután azt is bebizonyítja, hogy Dániel Ernő, kereskedelmi miniszternek kijelentése valótlan, mit ügyvédje be is bizonyított már. Ő azonban mégsem rektifikálja, legalább addig nem, mig bírói ítélet ki nem mutatja, hogy igaz-e volt-e a miniszternek, vagy sem? Dániel eljárását vele szemben kü lömben átadja a magyar közvéleménynek.

MUTATÓ TÁBLA.

Február 15. A függetlenségi és 48-as párt bálja a „Korona” — disztermében.

Február 15. A jogász és tisztviselői kör táncvigalma a Bikában.

Február 18. Az ág. ev. filléregylet theaestélye a Bikában.

Márczius 31. Debreczen város bálja a Bikában.

Sz. Dávid Istvánnál zene-estély. Vasárnap Veres Tóni, kedden Rácz Károly és pénteken Magyarfi testvérek.

A debreczeni kir. járásbíróság szóbeli kereseteket, kérelmeket és nyilatkozatokat fölvesz **kedden** és **pénteken** d. u. 3-tól 5-ig, a felek megjelenhetnek minden szerdán.

Tanügy

Akadémiai tanrend. A debreczeni akadémia igazgatósága ma becsajította ki egy füzetkeben a debreczeni ev. ref. főiskolának az 1895—96 tanév második felére szóló akadémiai tanrendjét, melyre alkalmasan visszatekintünk.

Gyorsírási füzetke. Tyroler Leontin gyorsírási tanárnő, az országos magyar gyorsíró egyesület gyorsíró és gépiró iskolájának igazgatója „Válogatott olvasmányok Jókai Mór műveiből” czimen egy 30 lapra terjedő, 5 elbeszélést tartalmazó Gabelsberger—Markovics rendszerű levelező gyorsírással kiállított s eszinosan autographált füzetet becsatolt közre. — Kiadó és egyszersmind a füzetke autographálója a gyorsíró nők között eddig is első helyen állott rendszerünk iránti ideális szeretet s lakadást nem ismerő munkásság tekintetében, mit most még jobban behozonyított, mert az autographálás rendkívül figyelmet s türelmet igényel, a kiadás pedig — sajnos — biztos veszteség és jelen esetben annyival inkább, mivel kiadó urnő füzetkéje árát a millenniumkor tartandó internationalis gyorsíró kongresszus költségeire adja. Ara példányonként 25 kr. Megrendelhető kiadónál Bpest, Károlykörút, 9 sz. I. em. Medgyesi Károly gyors. tan.

Irodalom és művészet.

„A magyar közjog tanításáról” czim alatt dr. Horváth Ödön, az eperjesi jogakadémia dékánja s jogi szakoktatásunk kérdésének szorgalmas írója, újabban egy művet becsatolt közre, a melyben a magyar közjog tanítására és tanulására vonatkozó nézeteit és javaslatait fejt ki. Javaslatainak a lényege az, hogy kellő gondot kell fordítani a tudomány kereteinek megvonására, hogy megfelelően el kell azt határozni a jog és alkotmánytörténetről, hogy teljes óvatossággal figyelem szenteltessek az általános államjognak s különösen az összehasonlító államjognak, hogy különös figyelem fordítsassék az országgyűlési irományok használatára, hogy előadás ideje terjesztessék ki két feléven heti 5 órára, hogy a speczialis collegiumok, semináriumok és publicumok tárgyainak megválasztásánál a tudomány kiválóbb kérdéseire különös figyelem fordítsassék, s hogy azt a második alapvizsgálat tárgyai közül elhagyván: az államvizsgálatok tárgyai közé illeszszük be s ennek megfelelően: hallgatását is az államvizsgálatokat közvetlenül megelőző tanidőre szabjuk elő. A munkához még szerzőnek két dolgozata van csatolva jogi oktatásügyünk kérdéséről. Az egyik „Ujabb miniszteri rendeletek jogi oktatásügyünk terén”, a másik: A késedelmes jogi alapvizsgálatok czimen. A diszes kiállítású munka Eperjesen, Kösch Árpád üzletében 50 kr-ért kapható.

Multságok.

A mi bálunk. A függetlenségi és 48-as párt bálja iránt városzerzte rendkívüli nagy az érdeklődés. A rendezőség most küldözi szét a meghívókat, melyek a következő tartalmúak: A debreczeni függetlenségi és 48-as párt által 1896. évi február hó 15-én,

azaz szombaton a „Korona” vendéglő disztermében tartandó zártkörű táncvigalomra tisztelettel s barátságosan meghívja a rendező bizottság. Belépti-jegy személyenként 1 forint. Belépti-jegyek e meghívó előmutatása mellett válthatók a kör helyiségében és este a pénztárnál. Felülfizetések hirtapilag nyugtáztatnak. Jóízű ételek és italokról gondoskodva lesz. Kezdeté 8 órakor.

Társas estély. Tegnapelőtt az Angolkirálynő szállodában a fodrász ifjúság sikerült összejövetelt tartott, a melyen jókedv uralkodott. Vacsora után a vig kedvű fiatalosság tánczra kerekedett és folyt a táncz a kora hajnali órákig. A jelen voltak közül tudósítónak a következők neveit sikerült feljegyezni: Leányok: Tulnik Mariska, Szemere Bella, K. Lukács Mariska, Lőrincz Anna, Fülöp Mariska, Lehoczky Mariska, Csikes nővérek, Fehér Róza, Kiss Margit, Sujók Zsuzsika, Nagy Juliska, Kiss Juliska, Molnár Erzsike, Acsádi Róza, Gulden Maria, Korenka Anna, Voli Mariska, Bányai Jolán, Kőszeghy Margit, Novák nővérek, Nagy nővérek, Boros Ella, Bagdi Teréz. Aszonyok: ifj. Csikes Ferenczné, Szikszay Aladárné, Fuchs Imrené, özv. Rohody Györgyné, Nyilas Gáborné, Szabó Miklósné, Varga Józsefné, Tulnik Józsefné, Szemere Sándorné, Lukács Jánosné, Varga Jánosné, özv. Fülöp Jánosné, id. Csikes Ferenczné, Kiss Imrené, özv. Király Sándorné, Acsádi Károlyné, Bazsek Lajosné, Kőszegi Mihályné, Novák Zoltánné, Boros Istvánné, Bagdi Józsefné.

Pinczerek bálja. A debreczeni szállodások, vendéglősök, kávéosok és pinczerek márcz. 3-án a Margit-füredi disztermében fele részben saját pénztáruk fele részben az orsz. nyugdíjalap javára zártkörű táncestélyt rendeznek, melyre most küldik szét a diszesen kiállított meghívókat. A rendező bizottságban minden szállodás, vendéglős és kávéos benn van és az estély sikerét már ez biztosítja. Mäskülönben is a pinczerek bálja, mindig egyike a leglátogatottabb és legjobban sikerült báloknak.

Ezredévi kiállításunk.

A kiállítás jelentősége.

Irta: **Golléri Mór**, kiállítási titkár.

Az 1896-ik esztendőben ünnepli Magyarország ezereves fennállásának nagy nemzeti ünnepét.

Ezer esztendő történetének határvölvén, ünneplő bangulatban tekint majd végig a nemzet bánatos szenvedéseinek és örömteljes diadalmainak változatos sorozatán.

A dieső mult történetének minden egyes kiemelkedő mozzanata hirdeti, hogy életünk a nemzeti diadalmak volt szentelve, törekvéseink pedig a műveltség ösvényét egyengették bent a hazában és a Kelet felé, messze a haza határan túl. Évszázadokon át küzdöttünk a lét harczeit védelmezve e szentelt földet s ezzel a Nyugat népeit a támadások ellen. Az egyik kézzel harcoltunk, a másikkal dolgoztunk. — Harcoltunk, hogy a támadásokat elhárítsuk, dolgoztunk, hogy a haladás terén a nyugati nemzeteket megközelítsük.

Ezerévi munka és küzdelem után eljutottunk az ezredik év ünnepeinek messzeható eseményeig, a mikor büszke öntudattal mondhatjuk, hogy immár mind a két kezünk munkája a békes fejlődés áldott művének van szentelve s hogy évszázadok mulasztásait keitőzőt erővel igyekeztünk pótolni, midőn visszaszerezte a nemzet szabadságát és kivívta egyenjoguságát a többi művelt államokkal.

Dolgoztunk a nemzet érzetének hatalmas fejlődésén s jövendő hatalmának megalapításán az ipar, a gazdaság, a művészet a tudományok lendületének arányos biztosítása által az ezredéves ünnepen nem a többi nemzetekkel való hiu versengésről kell beszámolnunk, hanem arról, hogy az adott viszonyok és a folytonos küzdelmek között becsületesen teljesítettük hazafias kötelességünket s ha a siker nem állott is mindig arányban az

akarattal: a mit ma felmutatni tudunk, talán elég biztosíték arra, hogy a mulasztásokat pótolni s a modern nemzetlét alapján tovább építeni hazánk már elég érett és elég erős.

Ezt a bizonyosságot szolgáltatni leginkább hivatott a nemzeti kiállítás, mely az ezredéves ünnepnek talpzata és kerete lesz.

A nemzeti kiállítás beszámoló lesz első sorban a magyar hazának és másod sorban a külföldnek arról, a mit elértünk, amit tudunk, a minek van, a mink lesz. Tárháza a multnak, tükre a jelennek s mutatója a jövőnek. És mer sem magunkat, sem másokat ámitani nem akarjuk. Tökéletesnek kell lenni a kiállításnak a legkisebb részleg, nem takargatva azt, a mi nincs és nem szépítve azt, a mi van. Részt kell venni e kiállításban a nemzetlét minden tényezőjének, a kinek tehetsége, termelése, munkája és sok esetben csak létezése is számot tesz. A földművelés, a gazdaság, az ipar, a művészet és kulturai haladás minden ágának sokféle képviselőit összehangzó arányban, de lehetőleg teljes egészükben kell feltüntetnünk, hogy nemcsak képet adjunk arról, a mit felmutatni tudunk, hanem hogy megismerhessünk magunkat, felismerhessünk hazagaint: levonhassuk a tanulságokat a másik ezerév elején kulturai haladásunk rendszeresítése és tökéletesítése érdekében.

A népek történetében alig volt még alkalom, mely kinálkozóbb lett volna minden izben nemzeti, nagyszabású kiállítás rendezésére, mint a mostani, mely elítőleg az ujkori kiállítások szokott képétől, mindenekelőtt ünnepi aktus és csak azután tartja az elmaradhatatlan gyakorlati czélokat.

Nem helyezi ugyan háttérbe a kiállítás előnyeit, sőt a multak tapasztalatait okolvá, ezek gondos kiaknázására kiváló sulyt fektet, de a nemzeti ünnep kidomborodó jellegénél fogva, ugyszólván kötelezővé teszi az általános részvételt a kiállítók s a közérdeklődést a nagyközönség részéről.

Tegye meg tehát mindenki kötelességét. A nemzet örömmünepében való részvétel nemcsak vagy a által felidézett hazafias érzés parancsolja minden hivatott tényezőnek a jelentkezést, a részvételt.

Nem rabeszelés, hanem az a tudat, hogy az illetőknek a kiállítás helye, sőt hivatása van, ez buzdítsa a termelők ezreit a kiállításban való részvétel előkészületeire.

Törvényeszek.

* **Turris Eburnea.** R. Schiffl Eitel operanékesnőnek Zsigány Árpád elleni sajtó pörében a művésznő jogi képviselője benyújtotta már a vádlevelét a törvényszékhez. A kitűzendő esküszéki tárgyalásra megidézni kéri a többek között Margittai Tihamér és Vágó Pál festőművészeket, akikkel igazolni óhajta, hogy a regény czimlapjain levő arcképek a vizsgálóbíróknak már bemutatott fénykép után készültek; s hogy valótlan a szerző szem védekezése, hogy az arckép Tiziának egy Madonnaképe után készült. — Kihallgatni kéri továbbá Kempner Turchányi Iráczkát arra nézve: hogy a Gábor Nelli operai táznak küldött példányon olvasható eme dekikáció: „Eszter legkedvesebb barátjónak — a szerző.” Zsigány Árpád írása. Az esküszéki tárgyalást valószínűleg már ezen hónapban megtartják.

Szeless Adorján kiadatása. Az Annemasiban elfogott Szeless Adorján ügyében budapesti ügyvédje, Guthi Soma beadványt intézett a törvényszékhez, becsatolva Schreiner Gusztáv m. szigeti mérsáros kérvényét. Ebben Schreiner kijelenti, hogy kára nincsen, és meggyőződött arról, hogy Szeless károsítási számdék nem vezette, miért is panaszát visszavonja. A védő ez alapon a család miatt folyó eljárás megszüntetését kéri Indítványától függő büncselekményről lévén szó, a panasz visszavonása következtében a bíróság mindenesetre megszünteti az eljárást, miért is Szeless most már aligha adja ki a franciaia kormány. A kiadatás ugyanis csakis család alapján történhetett volna meg.

CSARNOK.

A királyi tanácsosék.

— Regény. — 31.

Irtta: **Vértessy Arnold.**(Folytatás)
XV.

Nagy lett a zavar a királyi tanácsoséknál, mikor Iván a rémes hírrel hazajött. A nagyságos asszony sem tudta, hogy a fenforgó körülmények közt mi lenne a leghelyesebb teendő.

Ce Sarolta nem fontolgatta. Valami nagylelkő elhatározás szállta meg büszke lelkét. Nem szereti az embert, de így a halál küszöbén nem hagyhatja el. Gyávaság nélkül, szegény nélkül nem hagyhatja el, mikor ott fekszik a halállal küzdőve. És ő miatta.

Igen, miatta. Mert hát nem ő volt-e oka annak a végzetes összeütközésnek e szerencsétlen fiatal ember és Ága házy közt?

Ugy érezte, mintha valami kárpótlással tartoznék ennek a szegény fiúnak, kit ő sodort balvégzetébe s mintha nem volna bátorsága szemtől szembe megmondani neki e gyászos perczben az igazat.

Nem, nem mondhatja meg neki, hogy soha sem szerette őt, hogy maga sem tudja, miért nyújtotta neki kezét: daczból, sértett büszkeségből, kétségbeesésből? Nem mondhatja meg neki, hogy csak úgy ment bele ebbe a házassági frigybe vakon, megátalkodottan, tudva, hogy nem szereti azt, a kinek hűséget esküszik s hogy abban a perczben, mikor megesküdt, már azon gondolkodott, hogyan rázza le bilincseit.

Mindezt nem mondhatja el neki most, de elmondja, ha fölépül. Elmondja őszintén, leplezetlen. Most már nem csábitja őt a világ apró hiusága, nem fél a nyomortól, szemébe néz a jövőnek, bármilyen legyen is az. Ez az ő büszkesége. Emelt fejvel menni a szegénységbe, meg nem alázni magát, el nem adni magát a hitvány megélhetésért.

El fogja majd akkor mondani neki, ha él ez az ember:

— Mi együtt nem élhetünk. Értsen meg engem. Én csak azé lehetek, a kit szeretek. Soha másé. Valjunk el.

Es ha nem marad életben ez a szegény? Nos akkor nincs mit mondani. A halál ugyanis szétválasztja őket.

De most nem szólhat. Most könyörülettel, vigasztalással tartozik. Ezt a tartozását teljesíteni fogja.

— Kötelességem átmenni, anyám, szólt anyjához, a ki álmé kodva tekintett reá.

— De hiszen azt mondtad, hogy szakítani akarsz.

— Azt akarom; de előbb más a kötelességem.

A sebesült anyja nem kevésbé álmélkodik, — midőn belépni látja házába a fiatal nőt.

Első meglepetésében karjai közé akarja szorítani; de aztan észébe jut, mily hidegen huzódott félre ölelése elől — az esküvő alkalmával s csak úgy köszönti halk szóval, a nélkül, hogy megölelné. Csak kezeik érintik futólág egymást.

Nem beszélnek semmi egyebet. — De az anya szemei esdőleg tekintenek a fiatal nőre, mintha arra akarná kérni: legyen jó, legyen nyájas szegény fiúhoz.

De hiszen ezt mondanía sem kell, már az elég, hogy meglátogatta Sarolta a szenvedőt. Ime hogy fölragyognak bágyadt szemei s milyen gyöngéd kis pirosság jelenik meg sápadt arcán.

— Köszönöm, — susogja halkán s ajkaihoz akarja vonni Sarolta kezét.

— Maradj csöndesen, — kéri az anyja.

S az ifjú nő is kéri szelid, nyájas szelid maradjon csöndesen.

A sebesült szót fogad, nem mozog és nem beszél, csak áhitattal függeszti szemeit a szép fiatal nőre, oly áhitattal, hogy az szinte megzavarodik.

Lassanként azonban erőt vett az ifjú a bágyadság és szemei lecsukódnak. A két nő kissé távolabb huzódik s halkán beszélget. De az anya tekintete folyvást ott lebeg fián s lesi minden moczanását.

Aggódva látja, mint pirul ki arcza. A láz. Oh Istenem! csak az a láz ne legyen erős. Mert a sebesült oly gyöngé szegény. Nagyon sok vért vesztett s az orvosok nem bírták kivenni a golyót, mely a mellkas felső jobb oldalán furódott be s valahol megakadt a lapocka alatt.

Holnap Budapestről várunk egy híres doktort. Csak megérkezzék reggelre.

— Istenem, oly nehéz kivárni az éjszakát!

— Itt maradok és segítök virrasztani. —

— kinálkodik Sarolta.

— Oh nem, kedves. Mi erősek vagyunk kibírjuk én és az én öregem.

— Hagyjanak, kérem, engem is itt, — eseng Sarolta.

— Nem, nem, menjen baha édes, nem olyan fiatalnak való ez, — háritja el szeliden az anya.

(Folyt. köv.)

Tőzsde.

Budapesti gabonátőzsde.

— Érk. d. e. 10 ó. 35. p. —

Őszi buza szept.—okt.-re	6.98—7.00
Uj buza őszre 1896.	7.17—18
Őszi roz	—
Tavaszi roz	6.43—45
Őszi zab	—
Tavaszi zab	6.00—02
Uj tengeri május—jun.-ra	4.35—36

Bécsi gabonátőzsde.

— Érkezett d. e. 11 óra 20 p. —

Őszi buza szept.—okt.-re	7.39—40
Tavaszi » márcz.—apr.-re	7.52—54
Őszi roz	—
Tavaszi roz	6.91—93
Őszi zab	—
Tavaszi zab	6.40—42
Tengeri máj-jun.-ra	4.69—70

Szerkesztői üzenet.

V—A D—S. (Miskolcz.) Tudósítását tulságos érzélgőssége miatt ez egyszer nem használhatjuk. — Teljesen miskolczi dolog; másrészt pedig az érdem önmagát dicséri. Üdvözlét!

Sch—n István. „Emlékezés“ című verse boldog emlékeket idézett fel bennünk. Diák korunkban valamikor mi is irtunk a mi „Hozzá“-nkhoz.

J—s S—r. A legnagyobb sajnálatunkra kérésének eleget nem tehetünk. Minden hely be van töltve.

Függetlenségi Olvasókör. Kérésüknek eleget fogunk tenni a legközelebb, mikor is állandósítani fogjuk azon rovatot.

Debreczeni városi színház.

Idény bérlet 109. Páratlan bérlet 109.

Szerdán 1896. Február hó 12-én:

Rosenkrantz és Guldernstern.

Vigjáték 4 felvonásban. Irtta: Klapp Mihály.

Fordította: Csiky G. (Rendező Hevessy)

Személyek:

Liebenstein Albert, herceg	Sándor E.
Ernő gróf, fia	Szathmáry
Rosenkrantz báró	Tapolczay.
Kienborn grófné	Lubrinicz.
Clarisse, leánya	Csorny B.
Düring, egészségügyi tanácsos	Hevessy.
Vilma, unokája	Bogyó I.
Schallenberg báró	Ifj. Németh.
Sesmälich Justus, nemes birtokos	Krémer J.
Sanflében Antal	Nyilassi.
Ernő, fia	Rózsahegyi.
Egy angol	Némethi.
Schleich, a herceg titkárja	Erőss J.
Charles, főpinczér	Nádasy.
Pinczér	Kozma.
Fürdői vendégek, pinczerek.	Történik az I. felvonás Liebenstein herceg birtokán, a többi a wierwaldstati tó mellett. Idő: Jelcnkor.

Nyilttér.

Med. univ.

Fogorvos dr. Siehermann Adolf.

Kossuth-utca 2152. (Kardos-ház.)

Rendel: délelőtt 9—12., delután 2—6.

IGEN TISZTELT VEVŐIMNEK
ÉS MEGRENDELŐIMNEK!

Több oldalról hangoztatva lőn, hogy a közleledő idény beállta előtt Budapest és Bécsbe való utazásomat tudassam, hogy az esetleges különleges megrendeléseket még idejekorán átvehessem — hogy azok a főraktárainak meglátogatása alkalmával készségesen eszközölhessem.

Ezen kívánalmaknak ezennel engedni óhajtok, van szerencsém az összes tisztelt vevőimnek és megrendelőimnek becses tudomására juttatni, hogy én legközelebb a Bpesti és Bécsi központi főraktárait a közleledő idényre szükséges áruk kiválasztása céljából meglátogatnifogom.

Ugy szóbeli mint levélbeni megrendeléseket elfogadok.

Kitünő tisztelettel

NEUMANN M.

férfi, fiu és gyermek ruhák telepe

Debreczen, főter a m. k. postával szemben.

Főraktár: BUDAPEST,

IV. muzeum-körut 1.

Központ: BÉCS,

VI. Mariahilferstrasse 35.

